

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

Матеріали
VI міжнародної науково-практичної конференції
«Соціалізація особистості
у сучасних соціокультурних контекстах»

Затверджено
редакційно-видавничою радою
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди
Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Харків 2015

Редакційна колегія:

Денисенко І.Д. – доктор філософських наук, професор

Куц Г.М. – доктор, політичних наук, професор

Півнева Л.М. – доктор політичних наук, професор

Радіонова І.О. – доктор філософських наук, професор

Роговський О.М. – доктор філософських наук, професор

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди

Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Збірник складено за матеріалами VI міжнародної науково-практичної конференції: «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах», що проходила 15 травня 2015 року у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди.

Видано за рахунок укладачів

Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах». Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2015. – 136 с.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2015

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. «СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

Денисенко И.Д., Коровко О.В. Мобильность как основная характеристика личности в современных социокультурных контекстах.....	6
Кузь О.М. Подорож ідентичності до постмодерну.....	9
Куц М.Ю. Розмаїття змістовних наповнень терміну «глобалізація»: соціологічний контекст.....	12
Лантух А.П., Меркулова Н.Ф. Необходимость новой социализации в постчеловеческой цивилизации.....	15
Пасісниченко В.Л., Пасісниченко І.М. Теорія культурної гегемонії: переосмислення творчого внеску А. Грамші	17
Петрушов В.М. Контекст соціалізації і філософська рефлексія ідентичності та її кризи	20
Радіонова І.О. Гіпермодерн: контури глобального суспільства ХХІ століття.....	25
Толстов І.В. «Макдональдизація» – тренд розвитку сучасного суспільства	28
Шاپовал В.Н. Гендер и социализация	29
Шелковая Н.В. Соціалізація як варваризація	31

РОЗДІЛ II. «ПОЛІТИЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Бурега В.В. Обеспечение социализации личности как прерогатива государства.....	34
Бабухіна С.А. Політичні партії та їх вплив на політичну соціалізацію у сучасних соціальних контекстах	37
Безрук О.О. Гендерний аспект соціалізації особистості в сучасному суспільстві.....	39
Власенко Т.Т. Соціалізація молоді у соціальних мережах у період інформаційної війни (український контекст).....	41
Данько Ю.А. «Нові медіа» у формуванні протестних рухів.....	43
Жужа Л.О. Модифікація функцій громадянського суспільства в Україні під впливом АТО	46
Завгородько Л.В. Антропологічна значущість геополітики	49
Здоровенко Л.В. Ексклюзивність реалізації політичної соціалізації особистості в сучасній Україні	51
Калагін Ю.А. Гендерний контекст патріотичних настроїв майбутніх офіцерів запасу	54
Кривошеїн В.В. Соціокритична маса як агент політичної соціалізації	55

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ВАРВАРІЗАЦІЯ

Тривалий час в науці існувала точка зору, згідно з якою історія розвивається прогресивно, проходячи стадії дикості, варварства та цивілізації. Проте реальна історія не вкладалася у прокрустове ложе прогресивізму. Ексцеси варварства проривалися в цивілізацію в самих, часом, витончених формах. Початок ХХІ століття являє собою великий парадокс: техногенне, інформаційне суспільство, небачена раніше інформованість населення поєднуються зі сплеском агресії і варварства від політичного до побутового рівня. Які ж причини цих проривів варварства і варваризації людини в цивілізованому суспільстві?

Як зазначає С. Московічі, до ХІХ століття творцями суспільства, його культури, його цінностей і ідеалів були вищі верстви населення, еліта суспільства, аристократія, якій підпорядковувався простий люд. В ХІХ столітті на авансцену історії виходить натовп, безлика маса, яка поступово бере владу в свої руки, скидає вищі, аристократичні цінності і замінює їх цінностями «масової культури». Створюється враження, що в ХІХ столітті почався виток історії назад – до доцивілізаційного періоду розвитку людства – варварства.

Спектр проявів варварства охоплює сьогодні, на жаль, практично всі сторони життєдіяльності суспільства. Н.В. Мотрошилова в своєму дослідженні «Цивілізація і варварство в сучасну епоху» виділяє наступні види варварства: насильство над природою, що призводить до екологічних катастроф («*екологічне варварство*»); ущемлення прав і свобод в політичній діяльності, насильство і тероризм у сфері громадянського суспільства («*політичне варварство*»); порушення моральних норм і зневага до гуманістичних цінностей в світській і релігійній сферах («*варварство аморальності*»); перевага військових цілей і засобів перед мирними способами вирішення

конфліктів («*мілітаристське варварство*»); негідний цивілізованої людини побут («*побутове варварство*») [1, с. 105].

Що це – повернення до витоків цивілізації або, як вважає Н.В. Мотрошилова, «зворотний бік цивілізації», невід'ємний компонент будь-якої цивілізації? Видається плідною ідея Мотрошилової про те, що варварство міститься в людині і суспільстві як **«історичний спадковий код»** [1, с. 140], **«вкоріненість ухилу у варварство в індивідуальній програмі людини, яка (поки) не знімається»** [там же, с. 168]. І рецидиви, сплески варварства є, на думку Мотрошилової, нічим іншим, як **«спадковою хворобою” всієї цивілізації, тобто індивідів, суспільства, самої людської історії»** [там же, с. 140]. Аналогічну точку зору висловлює К. Оффе. На його думку, наступ цивілізації проти самої себе, що іменується варварством, є процес, *запрограмований* в самій цивілізації [курсив мій – Н.Ш., цит. за: 1, с. 98].

В.К. Кантор в своїй роботі «Між свавіллям і свободою» у розділі «Дихання варварства» звертає особливу увагу на те, що культивування і випліскування агресії у вигляді насильства і жорстокості назовні є нічим іншим, як проявом варварства, більше того, однією з головних його рис. *Варварство – агресивно і войовничо за своєю природою*. Воно не знає особистості, тут панує «людина-маса», яка войовничо і агресивно сприймає будь-який прояв особистісного начала, знищуючи незалежну особистість як сутнісного ворога, здатного протистояти колективному безумству.

Варварська свідомість, не здатна логічно мислити, тому вона легко піддається навіюванню, в неї дуже просто впроваджувати найабсурдніші з погляду логіки політичні та економічні міфологеми і ідеї.

У кризові періоди розвитку суспільства виникають загрози життю, здоров'ю, свободі або власності людини, які породжують страх, що провокує вивільнення витісненої раніше агресії. В своїй роботі «Анатомія людської деструктивності» Е. Фромм відзначає, що у разі загрози вітальним інтересам індивіда у нього виникають дві реакції: або бажання втечі від загрози, або оборонна агресія як захист від загрози. При цьому, оборонна агресія – це часто

реакція не стільки на реальну, скільки на уявну загрозу, яка роздувається пропагандистським «промиванням мізків» і масовим навіюванням, що ми можемо спостерігати в сучасному соціумі. Чому ж ЗМІ, Інтернет «роздувають» загрозу, сіють в суспільстві фобії? Бо переляканою, панікуючою людиною, що «стала в стойку» оборонної агресії, легше маніпулювати на користь певних владних структур. Перезбуджена психіка не здатна до чіткого логічного мислення і осмислення ситуації, бачення різних аспектів виниклої проблеми.

Існування насильства неминуче, більше того, воно іноді грає прогресивну роль в переході від одного типу соціального ладу до іншого. Але при цьому дуже важливе значення має *ставлення до насильства*. Коли воно розглядається як неминучий елемент життя у всіх його проявах, коли воно легітимізується (узаконається і, більше того, пропагується), то відбувається вже руйнування особистості і соціуму як такого. Виникає звичка до насильства, жорстокості, агресії. Як відзначає З. Бауман, «в наші дні притупилася чутливість до болю, насильства, руйнувань, тобто якраз до виявів варварства... у сучасному житті насильство, нецивілізованість стають звичайним явищем, а епатуюче порушення всіх встановлених меж і рамок – свого роду (анти-)нормою» [цит. за: 1, с. 114].

Проте, на мій погляд, хоча для більшого числа людей соціального типу, незалежно від національності, віросповідання і статі, дійсно властиві за певних життєвих обставинах спалахи варварства і агресії, як однієї з найважливіших рис варварства, але існують люди, у яких ні за яких обставин життя агресія і інші елементи варварства не проявляються. Це люди духовного типу. Якщо у людей соціального типу свідомість і психіка детерміновані соціальними і фізіологічними процесами, то у людей духовного типу свідомість і психіка детерміновані духовними законами Космосу, головним з яких є любов до всього сущого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мотрошилова Н.В. Цивилизация и варварство в современную эпоху / Н.В. Мотрошилова. — М. : ИФ РАН, 2007. — 268 с.